

ฉบับพิเศษ ต้อนรับปี 2566

บทบรรณาธิการ

สวัสดีปีใหม่ 2566 ปีใหม่นี้ รีคอฟ ประเทศไทย กลับมาพร้อมกับจดหมายข่าว CF-NET News เพื่อสมาชิกเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองทุกคน พร้อมแนะนำก้าวใหม่ของเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง Citizens' Forest Network (CF-NET)

ในช่วงปี 2562 จนถึงปี 2565 นั้น ถือเป็นช่วงเริ่มต้นของการประกาศใช้กฎหมายสำคัญด้านป่าไม้ โดยเฉพาะการบัญญัติให้มีพ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 เครือข่ายฯ ของพวกเราได้มุ่งเน้นการทำงานในช่วงเวลานี้ในการสร้างการรับรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาของกฎหมาย รวมถึงเตรียมความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลไกของกฎหมาย โดยมีผู้แทนประชาสังคมมากกว่า 57 รายได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัด พร้อมกับทำข้อเสนอแนะต่อการจัดทำอนุบัญญัติของกฎหมาย ปี 2566 นี้จึงนับได้ว่าเป็นปีแห่งการปฏิบัติใช้จริงของกฎหมาย โดยทุกจังหวัดได้อนุมัติจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัดครบแล้ว และมีการอนุมัติแผนการจัดการป่าชุมชนกันแล้ว

หนทางในการขับเคลื่อนงานต่อไปข้างหน้าจะเป็นอย่างไรเมื่อจะมีการนำกฎหมายป่าชุมชนมาใช้จริงแล้ว จดหมายข่าวฉบับนี้ขอชวนย้อนดูความสำเร็จที่เกิดขึ้นได้จากพลังของทุกคนในช่วงที่ผ่านมาและเล่าแผนสำหรับปี 2566 เพื่อมาร่วมกันผลักดันงานของเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง (**อ่านบทความในหน้าที่ 2**) ต่อด้วยบทความแนะนำกลไกเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองระดับจังหวัดและสรุปเสียงสะท้อนของทุกคนจากเวทีประชุมระดับจังหวัดครั้งที่ 1 (**อ่านบทความในหน้าที่ 4**) ปิดท้ายด้วยการแนะนำแนวคิดโรงเรียนป่าชุมชน ที่จะพาทุกคนมาร่วมสร้างพื้นที่รูปธรรมสำหรับพัฒนาแผนจัดการป่าและนวัตกรรมที่ตอบโจทย์สถานการณ์ภาคป่าไม้ไปด้วยกัน (**อ่านบทความในหน้าที่ 6**)

สำหรับงานเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 จนถึงเดือนมกราคม 2567 พวกเราได้รับการสนับสนุนจากกองทุนรวมธรรมาภิบาลไทยหรือ Corporate Governance Fund (CGFund) เพื่อยกระดับกิจกรรมของเครือข่ายฯ ควบคู่ไปกับการบริหารเครือข่ายฯ อย่างมีธรรมาภิบาล

ประชุมเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การเดินทางในระยะแรกของเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองและก้าวต่อไป

ย้อนรอยความสำเร็จก้าวแรกกับเครือข่ายฯ

การเดินทางของเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองเกิดจากการรวมตัวขององค์กรภาคประชาสังคมและชุมชนที่ดำเนินงานเรื่องป่าชุมชนและการจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ปัจจุบันเราขยายเครือข่ายฯ ไปได้ถึง 38 จังหวัดของประเทศไทยแล้ว

ภารกิจหลักของเครือข่ายฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2564 คือการส่งเสริมให้เกิดการประสานงานของเครือข่ายฯ ในระดับต่างๆ การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายฯ ตลอดจนการรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากฎหมายและกลไกการดำเนินงานเรื่องป่าชุมชน พวกเราประสบความสำเร็จในการทำให้เกิดเวทีหารือของเครือข่ายฯ และการเชื่อมร้อยองค์กรภาคประชาสังคมที่ดำเนินงานด้านป่าชุมชน ให้สามารถทำ

ข้อเสนอต่อการจัดทำกฎหมายลูกของพ.ร.บ. ด้านป่าไม้ที่สำคัญ เช่น พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เป็นต้น อีกทั้งเกิดเวทีระดับจังหวัดที่คู่ขนานไปกับเวทีทางการของจังหวัด ทำให้เกิดการพูดคุยระหว่างภาครัฐและประชาสังคม มีการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและการพัฒนาศักยภาพให้ทั้งผู้นำชายหญิงและคนรุ่นใหม่

นอกจากนี้เรายังได้ร่วมกันสร้างพื้นที่กลางในการรวบรวมข้อมูลของป่าชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมประสานและสื่อสารเรื่องราวเกี่ยวกับป่าชุมชนของตนเอง เพื่อให้เข้าถึงประชาชนทั่วไปและภาคธุรกิจได้กว้างขึ้น ผ่านระบบฐานข้อมูลป่าชุมชนออนไลน์ที่เว็บไซต์ www.thaicfnet.org

ระดมความเห็นจากเวทีสมัชชาฯ สู่พันธกิจเครือข่ายฯ

เมื่อเดือนกรกฎาคม 2565 ที่ผ่านมา เครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองได้จัดเวทีสมัชชาป่าไม้ภาคพลเมืองขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทบทวนการทำงานที่ผ่านมาของเครือข่ายฯ และหารือร่วมกันในทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปในอนาคต รวมถึงมุ่งสร้างพื้นที่กลางสำหรับเครือข่ายฯ ในการแลกเปลี่ยนและหารือประเด็นป่าชุมชนร่วมกัน

ผลสรุปจากที่ประชุมพอใจกับการดำเนินงานของเครือข่ายฯ ในระยะเวลาที่ผ่านมาและทุกคนได้ร่วมเสนอข้อควรปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยที่ประชุมเสนอ 5 พันธกิจเครือข่ายฯ ดังนี้

พันธกิจที่ 1 กลไกการประสานงานและนโยบาย แบ่งออกเป็น กลไกการประสานงานระดับจังหวัด และระดับประเทศ รวมถึงการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและกฎหมาย

พันธกิจที่ 2 การพัฒนาศักยภาพ เกิดหลักสูตรการอบรมงานป่าชุมชน

พันธกิจที่ 3 การสื่อสารสาธารณะ เกิดกองทุนสื่อสารสาธารณะ พลเมืองสร้างป่า การสร้างฐานข้อมูลและระบบติดตาม

พันธกิจที่ 4 การสร้างพื้นที่รูปธรรมและการจัดการกองทุนเพื่อการขับเคลื่อนเครือข่ายอย่างยั่งยืน

พันธกิจที่ 5 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมของสตรีเยาวชน และกลุ่มเปราะบาง เกิดการยกระดับเครือข่ายผู้หญิงป่าไม้ภาคพลเมืองเป็นองค์กร

ทิศทางภารกิจระดับงานเครือข่ายฯ ในปี 2566

สำหรับการขับเคลื่อนก้าวต่อไปของเครือข่ายฯ นั้น เราจะยกระดับเนื้อหาและมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับพันธกิจที่สมัชชาเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองเสนอมา กล่าวได้ว่า ทิศทางการทำงานของเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองในปัจจุบัน มีผลลัพธ์สำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

ผลลัพธ์

1. ผลผลิตและบริการทางนิเวศในป่าชุมชนแต่ละแห่งเพิ่มขึ้น
2. เกิดการส่งเสริมสวัสดิการของคนในท้องถิ่น
3. เกิดการสร้างความร่วมมือและความโปร่งใสในการจัดการป่าด้วยการเปิดการเข้าถึงข้อมูลภาคป่าไม้

เป้าหมาย

เพื่อยกระดับคุณภาพป่าชุมชนและการบริหารที่มีธรรมาภิบาลด้วยการสร้างความโปร่งใสของข้อมูลเปิด

ก้าวต่อไปกับ 10 จังหวัดนำร่อง

การจะไปถึงผลลัพธ์ของงานเครือข่ายฯ ได้นั้น เราจะเริ่มจากการพัฒนาพื้นที่นำร่อง 10 จังหวัด

พื้นที่นำร่อง

เชียงใหม่ พิชญะโลก ตาก สกลนคร สุรินทร์ ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สระแก้ว ตราด สุราษฎร์ธานี

กิจกรรมเพื่อพัฒนาพื้นที่นำร่อง

1. จัดเวทีกลไกการประสานงาน เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ทั้งระดับจังหวัดและประเทศ
2. การพัฒนาศักยภาพ ผ่านการจัดตั้งและพัฒนาโรงเรียนป่าชุมชน 5 แห่ง ใน 5 ภูมิภาค และการอบรมผู้นำป่าชุมชนรุ่นใหม่จำนวน 30 คน ให้สามารถทำแผนการจัดการป่าชุมชนของตนเองใน 30 ป่าชุมชนได้

3. ฐานข้อมูลและการติดตามคุณภาพป่าชุมชน เพิ่มข้อมูลพื้นฐานของป่าชุมชนในเว็บไซต์ www.thaicfnet.org โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ 400 ป่าชุมชน รวมถึงการสร้างระบบและเครื่องมือการติดตามคุณภาพป่าชุมชน เพื่อนำมาทดสอบกับพื้นที่ป่าชุมชนนำร่องทั้ง 30 ป่าชุมชนได้

4. สนับสนุนผู้หญิงและเยาวชน จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเครือข่ายผู้หญิงและเยาวชนป่าไม้ภาคพลเมือง 2 ครั้ง

ถึงแม้เราจะเริ่มที่การพัฒนาพื้นที่นำร่อง 10 จังหวัดจาก 38 จังหวัดก่อน แต่เราจะต้องเดินหน้าสนับสนุนกลไกการประสานงานในทุกจังหวัดและสานต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง เพื่อให้ทุกคนได้เคลื่อนขบวนไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมเสริมสร้างความเข้มแข็งของพลเมืองสร้างป่า ซึ่งเป็นผู้ดูแลรักษาและควรได้รับประโยชน์จากป่าอย่างแท้จริง

เวทีหารือเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง จังหวัดน่าน

เสียงสะท้อนของเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองจากกลไกเวทีการมีส่วนร่วมระดับจังหวัดครั้งที่ 1

“กลไกเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองระดับจังหวัด” ฤๅญแจในการเปิดเผยข้อมูลและเชื่อมประสาน

หนึ่งในผลลัพธ์ที่คาดหวังในก้าวต่อไปของงานเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง คือการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมบริหารจัดการป่าชุมชนระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยในระดับจังหวัดจะต้องมีต้นแบบเกิดขึ้นอย่างน้อย 10 จังหวัดใน 5 ภูมิภาค

แม้ว่ากลไกเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองในระดับจังหวัดจะยังถือเป็นกลไกอย่างไม่เป็นทางการ เรามีความมุ่งหวังให้กลไกดังกล่าวสามารถทำงานคู่ขนานไปกับกลไกทางการอย่างคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัดของกรมป่าไม้ และการทำงานคู่ขนานกันระหว่างกลไกอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการนี้ จะเป็นการเปิดประตูสู่เวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลและช่วยให้เชื่อมประสานงานได้ดียิ่งขึ้น

แรกเสียงสะท้อน จากเวทีแลกเปลี่ยนระดับจังหวัด

เมื่อเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2565 ที่ผ่านมา เครือข่ายได้จัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนระดับจังหวัดเพื่อขยายกลไกการมีส่วนร่วมบริหารจัดการป่าชุมชน

วัตถุประสงค์หลักของเวที

1. แลกเปลี่ยนสถานการณ์ป่าชุมชนแต่ละจังหวัด ทั้งในเชิงนโยบาย กฎหมาย และสถานการณ์ในเชิงพื้นที่
2. ทหารือแนวทางยกระดับป่าชุมชน
3. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมขับเคลื่อนงานป่าชุมชนระดับจังหวัด

การแลกเปลี่ยนในจังหวัดน่านร่อง 10 จังหวัด ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหลายภาคส่วน ทั้งร่วมให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนในประเด็นสำคัญ เกิดเป็นพื้นที่กลางเพื่อถามตอบระหว่างภาครัฐและเครือข่ายฯ นำไปสู่ความเข้าใจอันดีร่วมกัน

ประเด็นร่วมจาก 10 จังหวัด

1. กลไกการดำเนินงานของคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัด
การจัดประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัด ไม่สามารถจัดได้บ่อยเนื่องจากขาดงบประมาณ โดยเฉพาะในปี 2565 ที่ผ่านมา ทุกจังหวัดจัดประชุมไปแล้ว 1 ครั้ง วาระหลักคือการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับองค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัด การสรุปสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 การพิจารณาจัดตั้งป่าชุมชน การพิจารณาอนุมัติแผนการจัดการป่าชุมชน และเรื่องหารืออื่นๆ

2. แผนจัดการป่าชุมชน

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอนุมัติแผนการจัดการป่าชุมชนในหลักการ แต่บางจังหวัดเกิดความกังวลว่าผู้ว่าฯ จะไม่สามารถอนุมัติแผนได้ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ประจวบคีรีขันธ์ (กฎหมายกำหนดว่าป่าชุมชนมาตรา 99 และ 100 ต้องเสนอให้คณะกรรมการจังหวัดพิจารณาภายใน 22 ธันวาคม 2565 แต่การอนุมัติมี 2 ชั้น คือการรับรองป่าชุมชนกับรับแผนไว้พิจารณา และการเห็นชอบแผน จึงเกิดข้อจำกัดว่าป่าชุมชนตามมาตรา 99 และ 100 ทุกป่าจะต้องผ่านการรับรองป่าชุมชนและรับแผนพิจารณาภายในระยะเวลาดังกล่าว) นอกจากนี้บางชุมชนยังไม่ทราบว่าป่าชุมชนของตนเองไม่ได้ต่ออายุ และมีความเข้าใจในขอบเขตของแผน 5 ด้านไม่ชัดเจน

3. สถานการณ์เชิงนโยบายและกฎหมายในระดับพื้นที่

ชุมชนยังไม่ค่อยมีความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะความเข้าใจในการจัดตั้งของคณะกรรมการป่าชุมชน ซึ่งยังไม่ได้ประเมินประโยชน์ที่จะได้รับและผลเสียก่อนจัดตั้ง

4. การขับเคลื่อนงานเครือข่ายฯ ในระดับจังหวัด

แต่ละจังหวัดมีกลไกคณะทำงานเครือข่ายป่าชุมชนทั้งที่จัดตั้งโดยกรมป่าไม้และป่าไม้ภาคพลเมือง แต่ความถี่ในการประชุมยังน้อย และส่วนมากยังขาดการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนร่วมกัน

ความท้าทายและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาค

1. การจัดเวทีหารือต้องใช้เวลาและทรัพยากรมากในการประสานงาน จึงควรหารือกำหนดบทบาทของผู้ประสานงานจังหวัด
2. ควรประสานงานเครือข่ายนักอนุรักษ์ทั้งหมด เช่น เครือข่ายป่าชายเลน เพื่อมาขับเคลื่อนเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองไปด้วยกัน
3. กลไกเครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดและป่าไม้ภาคพลเมืองเป็นอิสระต่อกัน โดยเครือข่ายแรกต้องการงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้เกิดเวทีระดับจังหวัดที่ต่อเนื่อง ส่วนเครือข่ายหลังควรมี

องค์กรที่เลี้ยงช่วยเสริมศักยภาพให้บุคคลในเครือข่าย เช่น คณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการชุมชน

4. เมื่อจัดเวทีระดับจังหวัด ควรกำหนดเนื้อหาและข้อมูลที่จะพูดคุยร่วมกัน เช่น เน้นติดตามการอนุมัติแผนการจัดการคุณภาพแผนการจัดการ ประเด็นที่จะนำเสนอในการหารือกับคณะกรรมการป่าชุมชนจังหวัด ประเด็นเพิ่มเติมอย่างคาร์บอนเครดิต ตลอดจนข้อมูลในการสะท้อนบทเรียน ข้อมูลพื้นฐานระดับจังหวัด และควรพัฒนาสื่อเพื่อส่งข้อมูลข่าวสารให้เครือข่าย เช่น ปฏิทินข่าว

บรรยากาศเวทีประชุมแลกเปลี่ยนระดับจังหวัด ที่จังหวัดตาก

สมาชิกเครือข่ายฯ ประชุมขับเคลื่อนงานระดับจังหวัด ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โรงเรียนป่าชุมชน: ยกระดับคุณภาพการจัดการป่าชุมชน เชื่อมโยงท้องถิ่นสู่สากล

แนวคิด: สร้างพื้นที่รูปธรรม ยกระดับคุณภาพจัดการและสร้างนวัตกรรมป่าชุมชนสู่การขยายผลสู่เครือข่าย

โรงเรียนป่าชุมชน หมายถึง พื้นที่ต้นแบบที่สร้างการเรียนรู้คุณค่า ความสำคัญ และองค์ความรู้ในการจัดการป่าชุมชน การพัฒนาแผนการจัดการป่าชุมชน ระบบการติดตามป่าชุมชน และนวัตกรรมป่าชุมชนผ่านรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายตามบริบทท้องถิ่น

ปัจจุบันมีป่าชุมชนอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยพบว่ามีขึ้นทะเบียนตาม พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 กว่า 12,231 แห่ง เนื้อที่รวม 6.3 ล้านไร่ แต่แท้จริงแล้วเรายังมีป่าชุมชนอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนป่าชุมชน การยกระดับการจัดการป่าชุมชนดังกล่าวนี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ทั้งนี้ เครื่องมือสำคัญในการจัดการป่าคือ แผนการจัดการป่าชุมชน ซึ่งต้องแนบประกอบในการขอขึ้นทะเบียนป่า อย่างไรก็ตาม เราควรปรับเปลี่ยนแผนการจัดการป่าชุมชนตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนไป เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน นอกจากนี้ ยังมีประเด็นใหม่ๆ ที่ป่าชุมชนต้องเรียนรู้อย่างน้อย 3 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ป่าชุมชนต้องเรียนรู้

1. การบริหารจัดการองค์กรหรือคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ซึ่งต้องมีแผนจัดการ
2. การจัดการกองทุนป่าชุมชน ซึ่งถือเป็นหนึ่งในทรัพย์สินส่วนกลางเพื่อให้มีงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมจัดการป่าตามแผน และเชื่อมโยงสู่สวัสดิการคนที่ทำงานในอนาคต

5 พื้นที่นำร่องโรงเรียนป่าชุมชนและกระบวนการพัฒนา

เราได้ตั้งเป้าหมายพัฒนาโรงเรียน 5 แห่งจากจังหวัดน่านร่องเป้าหมาย 10 จังหวัด จากการปรึกษารื้อกับเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมือง ได้มีการเสนอป่าชุมชนจากแต่ละภูมิภาค รวมทั้งหมด 5 แห่งให้เป็นพื้นที่ที่จะร่วมกันพัฒนาโรงเรียนป่าชุมชนดังนี้

1. ป่าชุมชนบ้านดอนกอย อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร
2. ป่าชุมชนบ้านพร้าว อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
3. ป่าชุมชนบ้านหนองเต่า ห้วยอีค่าง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

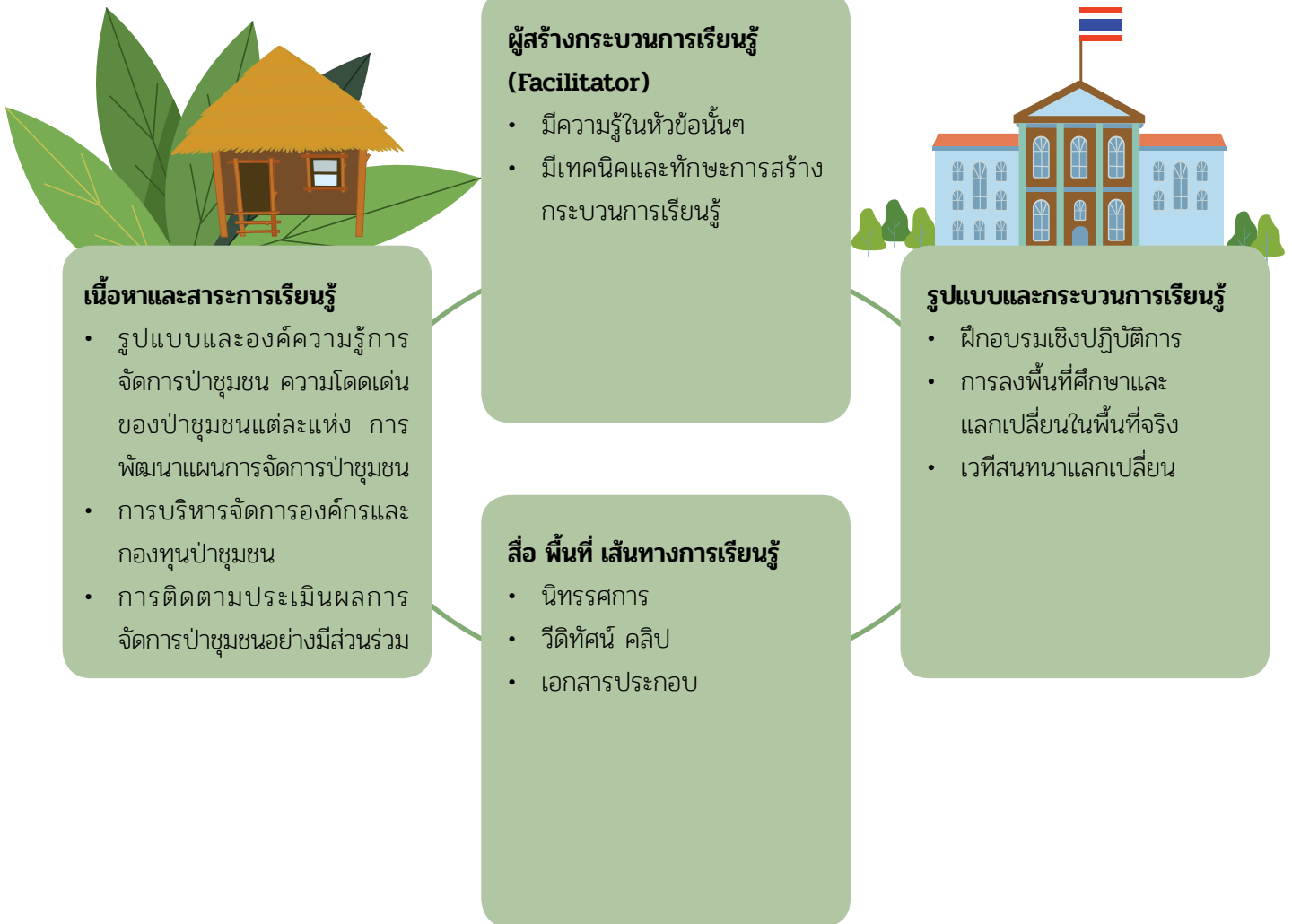
3. การติดตามประเมินผลการจัดการป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการป่าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเรื่อยๆ

แนวคิดโรงเรียนป่าชุมชนจึงเกิดขึ้นมาเพื่อยกระดับการจัดการป่าชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมตามประเด็นทั้งสามพร้อมขยายผลสู่เครือข่ายป่าชุมชน จุดเด่นของแนวคิดโรงเรียนป่าชุมชนคือ โรงเรียนแต่ละแห่งต้องสาธิตนวัตกรรมที่พร้อมปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และนโยบายของประเทศ เช่น การจัดการป่าชุมชนที่ตอบโจทย์เศรษฐกิจ BCG ทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์ต่างๆ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเชื่อมโยงกับประเด็นสากลทั้งเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การเก็บกักคาร์บอน การจัดการป่าชุมชนเพื่อปรับตัวต่อผลกระทบจากเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาร่วมในการจัดการป่าชุมชนทั้งแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อติดตามประเมินผล รวมถึงการสื่อสารสังคม โดยสนับสนุนบทบาทของคนรุ่นใหม่และผู้หญิงให้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนป่าชุมชน

4. ป่าชุมชนบ้านสระสี่มุม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
5. ป่าชุมชนชายเลนบ้านเหนือน้ำ อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนป่าชุมชนจะต้องมีการจัดประชุมปรึกษารื้อกับป่าชุมชนแต่ละแห่งถึงเป้าหมายรูปแบบ และเนื้อหาสาระสำคัญ รวบรวมข้อมูลที่สำคัญ ออกแบบสื่อ พื้นที่ เส้นทาง การเรียนรู้ รวมทั้งเสริมทักษะวิทยากรท้องถิ่นหรือ “ครูป่าชุมชน” ผู้รับผิดชอบการสร้างกระบวนการเรียนรู้แต่ละหัวข้อ ตามองค์ประกอบของโรงเรียนป่าชุมชนตามภาพดังนี้

องค์ประกอบของโรงเรียนป่าชุมชน

เวทีเตรียมความพร้อมโรงเรียนป่าชุมชนบ้านสระสีมูม จังหวัดราชบุรี

ความคืบหน้าและก้าวต่อไปของการจัดตั้งโรงเรียนป่าชุมชน

ขณะนี้เราได้จัดประชุมปรึกษาหารือกับพื้นที่เป้าหมายไปแล้ว 2 พื้นที่

1. ป่าชุมชนบ้านพร้าว จ.สระแก้ว

เราได้เนื้อหาการเรียนรู้ของโรงเรียนแล้ว โดยนอกจากสาระพื้นฐานในการพัฒนาแผนการจัดการป่า ยังมีประเด็นนวัตกรรมที่ชุมชนเลือกคือ บทบาทป่าชุมชนกับการเก็บกักคาร์บอนและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

โรงเรียนแห่งนี้จะเน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผสมผสานทั้งการแลกเปลี่ยนในห้องประชุม การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอาบป่าตามเส้นทางที่มีสถานีหรือจุดเรียนรู้ ภายใต้การสนับสนุนจากอบต. วัฒนานคร มหาวิทยาลัยบูรพา และศูนย์ป่าไม้สระแก้ว รวมทั้งโครงการพลเมืองตื่นรู้โลกร้อนจากส.ส. ที่ดำเนินงานโดยมูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา ร่วมกับรีคอฟ

ประชุมปรึกษาหารือและลงพื้นที่จริงเพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียนป่าชุมชนบ้านพร้าว จังหวัดสระแก้ว

2. ป่าชุมชนบ้านดอนกอย จ.สกลนคร

มีประเด็นที่สร้างความโดดเด่นนอกจากการทำแผนการจัดการป่าชุมชนคือ การพัฒนาเศรษฐกิจจากป่าชุมชน โดยใช้ทรัพยากรจากป่าชุมชนในการกระบวนกรย้อมผ้าคราม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสกลนคร และส่งออกต่างประเทศ นอกจากนี้ยังชูประเด็นอาหารจากป่า ทั้งเมนูเด็ด ทั้งเห็ดป่า และภูมิปัญญาการเลี้ยงต่อ

การพัฒนาโรงเรียนป่าชุมชนแห่งนี้ได้รับความร่วมมือจากอบจ. สกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สภาวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร และศูนย์ป่าไม้จังหวัดสกลนคร

ประชุมงานพัฒนาโรงเรียนป่าชุมชนบ้านดอนกอย จังหวัดสกลนคร

ขณะนี้อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในทั้งสองพื้นที่ และข้อมูลตามเนื้อหาที่ชุมชนเสนอมา เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาให้เกิดโรงเรียนป่าชุมชน โดยป่าชุมชนบ้านดอนกอยวางแผนว่าจะเปิดโรงเรียนเดือนสิงหาคมหรือกันยายน พ.ศ. 2566 ในช่วงทำบุญข้าวประดับดิน ส่วนป่าชุมชนบ้านพร้าววางแผนที่จะเปิดโรงเรียนประมาณเดือนสิงหาคม 2566

สำหรับโรงเรียนอีก 3 แห่งนั้น มีแผนที่จะจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือแนวทาง รูปแบบ และเนื้อหาของโรงเรียนในเดือนกุมภาพันธ์ 2566 จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลต่างๆ มาออกแบบ โดยคาดหวังว่าเราจะสร้างโรงเรียนป่าชุมชนครบทั้ง 5 แห่งภายในปีนี้

| บรรยากาศระหว่างการประชุมงานโรงเรียนป่าชุมชนบ้านดอนกอย จังหวัดสกลนคร

บรรณาธิการ

นิชนันท์ ตันตพวงศ์

วารางคณา รัตน์รัตน์

ผู้เขียน

การเดินทางในระยะแรกของเครือข่ายป่าไม้พลเมืองและก้าวต่อไป

เสียงสะท้อนของเครือข่ายป่าไม้ภาคพลเมืองจากกลไกเวทีการมีส่วนร่วมระดับจังหวัดครั้งที่ 1

โรงเรียนป่าชุมชน: ยกระดับคุณภาพการจัดการป่าชุมชน เชื่อมโยงท้องถิ่นสู่สากล

อัจฉราภรณ์ ได้ไชรั

อัจฉราภรณ์ ได้ไชรั

ระวี ถาวร

ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC) ตู้ป.ณ. 1111 ที่ทำการไปรษณีย์เกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10903
โทรศัพท์ +66(0) 2940 5700 | โทรสาร +66(0) 2561 4880 | thaicfnet@recoftc.org | www.thaicfnet.org |
www.recoftc.org/country/thailand | www.facebook.com/recoftcinThailand

ผู้รับ:

สแกน QR Code เพื่อติดตามข่าวสารต่างๆ ของ CF-NET

